

Sylabus

Nazwa Przedmiotu: Wprowadzenie do buddyzmu,

Czas trwania: 2 semestry (1 zajęcia tygodniowo),

Prowadzący: mgr Michał Lipnicki.

Cel kursu:

- prezentacja rozwoju buddyzmu w Azji oraz jego kulturowych uwarunkowań;
- zapoznanie studentów z bogactwem myśli buddyjskiej oraz jej wpływem na kulturę krajów azjatyckich;
- zdobycie przez studentów umiejętności czytania ze zrozumieniem oraz dokonywania krytycznej analizy oryginalnych tekstów prezentujących światopogląd odrębny od Zachodniego (tu buddyjski).

Przebieg kursu:

1. Buddyzm w Indiach

Zajęcia 1 – 2: Początki buddyzmu: kontekst historyczny i kulturowy – buddyzm a kultura i myśl wedyjska; postać Siddharthy Gautamy (*Siddhārtha Gautama*) – fakty i legendy; pierwsze schizmy; tekst *Buddhacārīta* Aśwaghoszy (*Aśvaghosha*) – fragment.

Zajęcia 3: Nauki Buddy zawarte w Trójkoszu (*Tripiṭaka*) – cztery szlachetne prawdy (*catvāri āryasatyāni*), ośmiostopniowa doskonała ścieżka (*āryāṣṭaṅga*); tekst: *Sutra o wprawieniu w ruch koła Dharmy* (*Dhammacakkappavattana Sutta*).

Zajęcia 4: Podstawowe koncepcje filozofii buddyjskiej; nietrwałość zjawisk – poglądy wczesnych szkół na istnienie; pojęcie dharm (*dharma*).

Zajęcia 5: Zagadnienie osobowości, koncepcja zespołów (*skandha*) i współzależne powstawanie; tekst: *Pytania króla Milindy* (*Milindapañha*) (fragmenty).

Zajęcia 6: Praktyka buddyjska: moralne postępowanie i medytacja; tekst: *Dhammapada* (fragmenty); Śāntideva *Przewodnik po ścieżce bodhisattwy* (*Bodhicaryavatara, Bodhisattvacaryavatara*) (fragmenty).

Zajęcia 7: Wyłonienie się nurtu mahajany (*mahāyāna*). Przegląd koncepcji na temat przyczyn rozłamu oraz zmiany wprowadzone do doktryny; pojęcie *bodhisattvy*; tekst: *Sutra serca doskonałej mądrości* (*Mahāprajñāpāramitāhṛdaya Sūtra*).

Zajęcia 8 – 9: Środkowa ścieżka (*madhyamaka*); rozwój pojęć pustki i współzależnego powstawania; koncepcja dwóch prawd; logiczna metoda Nagardżuny (*Nāgārjuna*); teksty: *Nāgārjuna, Traktat o podstawach środkowej ścieżki* (*Mūlamadhyamakakārikā*) (fragmenty); Śāntideva *Przewodnik po ścieżce bodhisattwy* (*Bodhicaryavatara, Bodhisattvacaryavatara*) (fragmenty).

Zajęcia 10 – 11: Szkoła „wyłączonego istnienia umysłu” (*yogācāra, vijñānavāda, cittamātra*); koncepcja „trzech aspektów”, poglądy na naturę umysłu i świadomości; teksty: *Vasubandhu Trzydziestka strof – uzasadnienie wyłączonego istnienia treści świadomości* (*Triṃśikākārikā vijñāptimātratāsiddhi*); *Dignāga Rozważania o podstawach poznania* (*Ālambanaparīkṣāvṛtti*).

Zajęcia 12: Buddyjska szkoła logiczno-epistemologiczna – logika buddyjska i buddyjska teoria znaczenia *apoha*.

2. Buddyzm w Tybecie

Zajęcia 13 – 15: Rozprzestrzenianie się buddyzmu w Tybecie – legendy i fakty;

wpływ lokalnej kultury i wierzeń na kształt buddyzmu tybetańskiego - religia Bon; postać Padmasambhawy (*Padmasambhava*).

Zajęcia 16 – 17: Cztery szkoły buddyzmu tybetańskiego: ningma (*rnying ma*), kagju (*bka' brgyud*), sakja (*sa skya pa*) i geluk (*dge lugs pa*). Tekst: Gampopa (*sgam po pa*) *Klejnotowa ozdoba wyzwolenia* (fragmenty).

Zajęcia 18 – 20: Medytacja, tantra i praktyki tantryczne w buddyzmie tybetańskim.

Zajęcia 21: Tradycja tathagatagarbhy (*tathāgatagarbha*) oraz nurty szen tong (*gshang stong*) i rang tong (*rang stong*).

3. Buddyzm w Chinach

Zajęcia 22 – 23: Rozprzestrzenianie się buddyzmu w Chinach; pielgrzymki Chińskich mnichów do Indii; związki buddyzmu chińskiego z taoizmem.

Zajęcia 24: Chińskie szkoły buddyjskie,

Zajęcia 25: Buddyzm szkoły *chan*; teksty: Bodhidharma, *Kazania* (fragmenty); *Natychmiastowe przebudzenie. Nauczanie mistrza zen Hui-hai* (fragmenty)

4. Buddyzm w Japonii i Korei

Zajęcia 25: Związki buddyzmu japońskiego z pierwotnymi wierzeniami – shintoizm (*shintō*).

Zajęcia 26 – 27: Charakter buddyzmu japońskiego, przegląd głównych szkół i koncepcji; tekst: Dogen (*Dōgen*) *Oko i skarbiec prawdziwego prawa* (fragmenty).

Zajęcia 28: Buddyzm w Korei.

Wybrana literatura podstawowa:

1. Opracowania:

- Gethin, R., 2010. *Podstawy buddyzmu*. Kraków. WUJ.
- Kurpiewski, W. 2006. *Filozofia pradźniaparamita. Droga bodhisattwy*. Kraków. Wydawnictwo A.
- Mejer, M. 2001. *Buddyzm. Zarys historii buddyzmu w Indiach*. Warszawa. Pruszyński i S-ka.
- Powers, J. 2008. *Wprowadzenie do buddyzmu tybetańskiego*. Kraków. Wydawnictwo A.
- Schayer, S. 1988. *O filozofowaniu hindusów*. Warszawa. PWN.
- Suzuki, D. T. 2009. *Zen i kultura japońska*. Kraków. WUJ.
- Williams, P. 2001. *Buddyzm Mahajana*. Kraków. Wydawnictwo A.

2. Teksty źródłowe:

- Aśwaghosza, 1966. *Wybrane pieśni epiczne*. Wrocław. Ossolineum.
- Bodhidharma, 1997. *Kazania*. Wrocław. Pracownia Borgis
- Dignāga, 2004. *Ālambanaparīkṣāvṛtti*. w: Tola, F., Dragonetti, C. *Being as Consciousness. Yogācāra Philosophy of Buddhism*. Delhi. Motilal Banarsidass Publishers.
- *Dhammapada*. Szczecin. Misja Buddyjska „Trzy Schronienia” w Polsce.
- Dōgen, 2005. *Oko i skarbiec prawdziwego prawa. O praktykowaniu drogi. Zwoje I-XVI*. Kraków. Homini.
- Nāgārjuna, 1995. *Mūlamadhyamakārik*. w: Garfield, J. L. *The Fundamental Wisdom of the Middle Way*. Oxford. Oxford University Press.
- *Natychmiastowe przebudzenie. Nauczanie mistrza zen Hui-hai*. 2003. Miska ryżu.
- Śāntideva, 2008. *Przewodnik na ścieżce bodhisattwy*. Warszawa. Wydawnictwo Norbu.
- *The Debate of King Milinda*, (tr.) Bhikkhu Pesala, 2001. Inwerd Path.

(www.buddhanet.net/pdf_file/milinda.pdf)

- *Tripiṭaka*, <http://www.metta.lk/tipitaka/>
- Vasubandhu, 2001. *Trzydziestka strof – uzasadnienie wyłączonego istnienia treści świadomości*. w: Mejer, M. 2001. *Buddyzm. Zarys historii buddyzmu w Indiach*. Warszawa. Pruszyński i S-ka.